

ČS. UPRCHLICKÝ VÝBOR V NEMECKU

**A R
CHA**

MNICHOV 1959, SVAZEK 6

Ivan J E L Í N E K :

MYSTERIUM

=====

Na skály mého klína,
před mého lůna hrob
mi kladou syna,
do skal spát na věčnost.

Neposkvrněným početím
v život lůno otevřel mi.
V neposkvrněném pojetí
vrací se mrtev, přenevěrný.

Prstíčkem hmatal
kol mých oblých stěn
ve vodách mateřských.
Už jen můj sten
mu ustele v nich
v skalách, k nimž chvátal.

Krví zbroceného
vila jsem v plénu nevinátek,
mrtvého, zmučeného
teď v masti a rubáš plaček.

V mléko krev měnila jsem,
v prameni lásky kolébala
a jásala jsem sedmiradostná.
Co naplakala jsem se sedmiboletná,
když do prsů jsem vše své dala,
když syna kojila jsem.

V prsy své biji, buším,
že sil dost nedaly,
aby přemohl smrt.
Jak tvrdá drť
prameny selhaly
v kamenné hluši.

Kladu ho v jeskyni
sotva dokončenou,
z kamene sochu.
Vstupuje ve mne, děsí mne,
ženu požehnanou,
v klíně spát trochu.

Kamenem zavalím
hrob panenský.
Sebou ho zahalím,
necht tiše spí.

Kamenem srdce zatarasen
jde v jeskyni panenskou spát.
Na věčnost budu ho kolébat.
Teď můj je skalním časem.

x

Hle, mrštil otepí na mlat,
temnoty zevnitřní vzbouře !
Pak cepem bil v tu drahou sklizeň;
jak zlatý klas měl mlatec žízen,
a propast vzdula síry, kouře,
bitá a vydávajíc výmlat.

Slyšel jsem, děl Dokonáno !
Vyplativ mlatce, domů poslal jej.
K hodům se chýlí, řekl. Panny
napekly chlebě, k svatbám dány.
Ke dveřím vítat volal je
hlas křiče: Ženich jde, je ráno !

Zároveň stanul jas jsa sám,
 nad humnem plevy od zrn. věje.
 Jasně jsem slyšela dopad
 zrn padajících s lopat,
 let koukolu, plev závěje
 k plamenným pecím tam.

V závoj zas milostného masa
 mě zahalil, za ruku jal.
 Zatleskav, na stůl nosit dal,
 dáváje z těla všem, všem dal.
 Ženich a pán, král královal,
 dal se mi v závoj milostného masa.

Víno nám došlo, křičí strach,
 to smrtné víno zapomnění.
 Do nádob vody chystá slouha:
 k životu krve, vína duha
 pod láskou jeho rozvzpomnění
 klene se nám, an dlaní mách.

Slavě svatbu sebe sil
 semeno, sklizené zrno
 v skály mé klín.
 Opět počato, neposkvrněno
 dítko mi roste, povstává syn,
 otvírá lůno ze všech sil.

Kamenné srdce poskočilo ve mně,
 kamenem padajíc kývá se.
 Ráj, lůno zas mi otevřel,
 zlatý nad blesky ze skal spěl,
 z nevěsty matky zdvihá se.
 Porodu roušky odložil ze mne.

OTÁZKY

=====

Co je za tou zdí světla ?
 Jas nebo jen tma ?
 Proč, láske, ses lekla ?
 Obojí je tvé.

Za tím světlem není nic,
 nevypytávej se už víc.
 Theseův to štít.

Co je za tou zdí mrákoty ?
 Tma nebo jas ?
 Touha to, klenotnice prázdnoty,
 ozvěna, jen tvůj hlas.

Za tou tmou je léč.
 Běda, krutá jen seč.
 V čí to ráně meč ?

X

Co je za tím řícením, vykřikováním ?
 Lůno nebo hrob,
 uchvaty, věštby, naznak milování.
 Kletba, Gorgonin rov.

Co je za tím ohnivým keřem ?
 Proč číci hlas domů tě hřmí ?
 Neuposlechnut hlas ani neuvěřen.
 Tal zaban. Krev tekouc zní.

& & &

POČETÍ

=====

Temný býk s rohy stříbrnými
 slinou rosy
 ztřísnil květy a sad.
 Kdo to nosí
 srp stříbrný z vrat
 tmy hvězdami blyštivými ?

Růžoprstý svit,
 smích světla v rosy
 smyk duše tančí tam.
 A k tmám luná v početí.
 Z řek krve podsvětí
 zlatozrná včela nám
 nach plůdku nosí:
 zlatistvě zelenavý břit.

& & &

Jaroslav D R E S L E R :

NAVRÁTILEC F. KAFKA V LIDOVĚDEMOKRATICKÉ PRAZE.

=====

/ III. /

NÁBOŽENSKÝ VÝKLAD A POKUS O SYNTÉZU

Eisnerovo vydání Kafkova "Procesu" vyšlo téměř
 současně se smrtí překladatele. Eisner se Kafkou

zabýval i v době stalinismu a roku 1950 vydal o Kafkovi a Praze větší studii v Americe. Později o něm napsal rozbor do prvního ročníku Světové literatury, který vyšel v překladu i v Římě a v Paříži v revuích. Byl dávný propagátor Kafkův a jeho díla překládal a vykládal dávno před tím, než o nich věděl svět. Na začátku třicátých let na př. hledal společné kořeny symboliky u Kafky a Otokara Březiny. Jeho výklad býval vždy na pomezí mezi interpretacemi společensko-historickými a nábožensko-metafysickými. Eisner v tom pokračoval i v doslovu k Procesu, kde říká o záhadném provinění hlavní postavy románu, Josefa K. : "V čem tedy záleží jeho smrtelné provinění, jeho i lidí jemu podobných ? Je to člověk slušný, ale v sebe zakletý. Nikomu vědomě neublíží, tím méně však pro někoho a pro něco žije, tím méně se za něco obětuje. Ani přítele nemá, jen dobré známé u restauračního stolu, kteří si ho váží pro jeho odborný věhlas. Stojí sám a jen za sebe. Je to člověk vlažný, a o takových je psáno už od tisíciletí, jak s nimi bude naloženo. Pro jejich vinu, jim nepovědomou, není rozehřešení, není osvobozujícího rozsudku. Nevejdou branou zákona." Po detailním rozboru společensko a kulturně historickém pak Eisner svůj výklad shrnuje zjištěním, že prý má tu přednost proti jiným, že se "na něm může shodnout sociální etik s bohoslovcem, neboť jednomu i druhému jde, musí jít o rozvážný účet lidské existence, o poměr mezi položkami Dal a Má dáti v Knize života." Tedy snad syntetický výklad národně-frontovní, který by byl přijatelný svou krotkostí každému ? Zdá se nám, že Eisner váží každé slovo, aby svůj vlastní názor nedal jasně na jevo. Už před dvacetipěti lety považoval Kafku za genia prvního řádu. Nyní však píše :

"V zemích, ve kterých je Franz Kafka pokládán za jeden z velkých zjevů světové prózy dvacátého století, je mnoho vykladačů jeho tvorby a jejich výklady se značně rozcházejí, při čemž převládají výklady teologické." Vlastnímu hodnocení se však Eisner vyhýbá a snad si to ani neuvědomuje. V podvědomí leptající strach občana lidové demokracie se dá vystopovat i zde.

Protestantská "Křesťanská revue" přinesla recenzi tohoto vydání pod nadpisem "Bez viny ?" /číslo 9, 1958 /. Autor posudku, Josef Svoboda, cituje z Kafky: "Velké právo, aby zprostili obžaloby, naši soudcové nemají, zato však mají právo, aby od žaloby odpoutali. To znamená, že budete-li takto osvobozeni, jste prozatím obžalobě odnat, ale vznášejí se i nadále nad vámi a může nabýt ihned účinnosti, jakmile jen přijde vyšší rozkaz." Křesťanská revue komentuje tento výrok takto: "Nepřipomíná toto místo dost zřetelně bibliickou zvěst, že naše soudy a úsudky /včetně posudků církve" nejsou nikdy definitivní a že definitivní soud vezmou všichni až z ruky Boží ? Poslední a nejvyšší aspekt soudu, před nímž se odehrává prokuristův proces, pře má a tvá, je aspekt teologický. Konec konců zde jde o obraz posledního soudu Božího. - Můžeme i my dojít k citlivějšímu srozumívání Kafkova díla, než ke kterému nás přivádí Pavel Eisner, když nad životem člověka, jemuž se tak často a v mnohém podobáme, slyšel znít slovo napsané od tisíciletí ? Uvědomujeme si, že i nad námi všemi, při vši naší píli a pracovitosti, služnosti a spořádanosti, zní varovné: "Vím skutky tvé, že nejsi ani studený ani horký, vyvrhnu tě z úst svých. Nebo pravíš: Bohatý jsem a zbohatl jsem a žádného nepotřebuji ! A nevíš, že jsi bídň a mizerný, i chudý, i slepý, i nahý."/Zj. 3, 15-17/. A mohl i Pavel Eisner dojít dál a důstojněji ukončit svou celoživotní práci než studii o

Kafkově Procesu, jejíž vytištění přežil jen o několik málo dnů ? Není v těch jeho objevitelských slovech nejzávažnější odkaz ?"

Na této recenzi je nejzajímavější, že náboženský časopis, si v Československu smí dovolit mít samostatný úsudek o specifické literární záležitosti. Vliv podobných časopisů je při jejich nepatrném nákladu ovšem jen malý. Proto s nimi komunisté skoro nikdy nepolemisují. V tomto případě je to tím pozoruhodnější, že se svým výkladem „Křesťanská revue“ zcela ztotožnila se západními evangelickými, katolickými a židovskými teoretiky. - S opačného konce nahlíží na Eisnerovu interpretaci mladší slovenský literární kritik Ján Rozner / Nad českým vydáním Procesu, Slovenské pohľady č.2, 1959/, který praví: „Zanechme teda tieto kabaretné žartíky českého doslovu, zahalené do znalecky sa tváriacej literárnej štúdie, a pokusme sa radšej...“ Oč se chce pokusiť ? O nie menšieho, než zavrhnúť všetchno, čo sa dosud o Kafkovi napsalo a vytvoriť zcela novou teóriu. Rozner argumentuje na príklad takto: „Pri výklade samého Kafkovho diela existencialisti postupujú metódou, ktorá sa v marxistickej kritike odsuzuje ako „nehistorické vulgarizovanie a aktualizovanie“; tak ako niektorí marxistickí kritici z každej pokrokovej osobnosti dávnejšej alebo bližšej minulosti chceli urobiť div, nie marxistu, aj existencialisti umele natahujú Kafkove prózy na Prokrustovu posteľ svojich konštrukcií.“ Tak a podobne Rozner pokračuje až k tomuto konci: „A azda o nikom neplatia v takej miere ako o Kafkovi tieto Brechtove slová: „V storočí, ktorého veda dokáže prírodu tak zmeniť, že sa svet už temer zdá byť obývateľným, nemožno už nadhlo opisovať človeka človeku ako obeť, ako predmet neznámeho, ale pevne daného prostredia. Z hľadiska futbalovej lopty by sa sotva dali koncipovať zákony pohybu.“

Ale Kafka, tento nės mierne citlivý nevidomý, sa práve o to usiloval po celý život: skoncipovať zákony pohybu z hľadiska vykopnutej a pohadzovanej futbalovej lopty." Hle, Kafka jako slepý balistický teoretik fotbalu !

A kde je nyní dialektická syntéza našich historických materialistů ? Oleg Sus / Kafka - zmatení jazyků, Host do domu č. 3, 1959 / resumuje: "Celá situace nevypadá tak, že by Západ měl Kafku jen a jen "zfalšovaného", my pak Kafku jediné "pravého"... Třeba Hájek pomáhá Kafkovi tím způsobem, že jako argument proti idealistickým literárním vědcům vede do boje dusný a krvavě reálný, přímo prý materialistický umělecký charakter Kafkovy symboliky. Dovolte, abych nad touto chválou potřásl hlavou. Ví-li pak kritik o čem mluví ? Symbolika ? Dobrá, ale proboha s mírou. Upachtěné vykladačství strojí nad Kafkovými knihami pravé orgie. Vášen hledat ten "pravý", skrytý smysl vede k roztočným dobrodružstvím. Co kdo chce "odhalit", to odhalí. Jak podotkl jednou Weltsch, je možno vyložit Proces třeba jako symbol průběhu nevyléčitelné tuberkulózy... A abych uzavřel stručně a jasně: o žádnou symboliku "materialistickým" uměleckým charakterem u Kafky nejde." Čili, po "nedialektických" rozporech v hlavách našich marxistů nenásleduje ani dialektická, ani nedialektická syntéza. Kafka je tvrdý oříšek a soudruzi, aniž to zpozorovali, si vylámali zuby. - Zabývali jsme se touto diskusí obsírněji proto, že ukazuje, jak marxismus, aplikovaný na literární vědu a estetiku, nutně selhává, když má vyložit konkrétní umělecké dílo, stojící mimo rámec tak zvaného socialistického realismu. Třídní kategorie jako měřítko umělecké formy jsou nedostatečné, marxistická frazeologie je nepřipadná a nedovede opsat estetické kvality, dogmatická šablona si neví rady s ničím, co je

nešablonovité, jedinečné a naopakovatelné. Přesvědčení marxistů, že jejich literární "věda" je jediné oprávněná a jediné vědecká metoda, je prázdný bluf, který nejvíc duní tak jako nena-
plněný sud. Marxisté jako Kafkovi vykladači sahali na celé čáře. Nemohouce Kafku vyložit ani soudit, vjíždějí si sami do vlasů. Jisté zdání jednoduše, ucelenosti a "vědeckosti" marxistické literární vědy je možné jen tam, kde se shora vysloví závazný "literární" soud, nad jehož provedení pak bdí neuniformovaná policie. Jakmile se však jen na chvíli a pouze drobátko pouta dogmatismu uvolní, jak se v československém literárním životě stalo přechodně v posledních třech letech, sami marxisté se navzájem v literárních polemikách požírají jako ryby na rytinách Hieronyma Bosche: maličkou rybkou pohlcuje větší a ocas této ryby má už v hubě ještě větší. Tak to jde dál, až je všechno nakonec, ne už jako na obrazech Hieronyma Bosche, schlamstne žralok neostalinismu, číhající v záloze a přihlížející zálibně jejich pošetilému počínání.

Orest A. Č E R N E K :

LITERATURA PODKARPATSKÝCH RUSÍNŮ V USA

=====

V poslední době se snaží komunistický rozhlas a především tisk soustavně dokazovat silný odnárodňovací proces, který probíhá mezi Podkarpatskými Rusíny - exulanty v USA a vůbec mezi Rusíny v Americe.

Tvůrčí a bohatě rozvětvený život Rusínů v Ame-

rice - ať již starousedlíků nebo exulantů, vyvrací tento propagační manévr, řízený moskevskými místodržícími na Podkarpatské Rusi.

Nejostřejším důkazem uvědomělého života Rusínů ve Spojených státech mimo náboženské tradice je rusínská literatura v USA.

V Hlasu exilu, jehož posláním v mnohém ohledu převzala nyní ARCHA, jsme si několikrát všimli literatury Podkarpatských Rusínů / např. v čísle 6 - 1957, dále v čísle 7 - 1957 a v řadě dalších /, dnes si krátce všimneme obsáhlého básnického sborníku VINEC NABOŽNYCH STICHOV, který sestavil nestor podkarpatorusínských spisovatelů ve Spojených státech Petr J. MACZKOV. Kniha vyšla na sklonku roku 1957 v Munhall v USA.

Petr J. Maczkov se narodil 6. července 1880 v obci Livov u Prešova. Do USA vyemigroval jako dvacetiletý mladík, řadu let působil jako učitel na rusínských církevních školách a redigoval rusínské časopisy „Viesnik“, „Sokol“ a „Svit Ditej“.

Maczkova sbírka „Vinec nabožnych stichov“ obsahuje více jak osmdesát básní s náboženskou tematikou, místy silně podbarvenou národnostními prvky a tvůrčí reflexí. Je to poesie pokory, lásky a životního vyrovnání. Sborník obsahuje vedle básní přeložených - vedle písní a variací na stará thema - i rozsáhlou původní poesii Maczkovu. Jako typickou ukázkou jeho tvorby přetiskujeme báseň „Tam selo moje rodnoje...“.

TAM SELO MOJE RODNOJE

Tam v „Starom Kraju“ selo moje rodnoje,
Dorohij čitateľ, tebi ne znamoje;

Ja tebi razskažu, čto ja o nem znaju,
I hde ono ležit i v ktorom kraju.

Selo Ľivov ležit v stolici Šarišskej;
V hlubokoj dolini na zemli skalistoj;
Tam ja narodilsja i vyhodovalsja,
Premiloj prirodi vsehda radovalsja.

Tam, hde rika "Topľa" iz hor sryvajetsja,
V nej-že huska, kačka, ptička kupajetsja;
I ciloje sel ona napavajet...

Tam v nej žabka-slyž-pstruh, svobodno
plavajet.

Tam, hde čistu vodu, rano - večer pijut,
Tam, hde "oblečina" sami doma šijut;
Tam, hde nit fabriki, majny, prachu, dyma,
Tam, hde každýj seľan, "panom" svoho doma.

Tam, hde zemľu orut s Bohom načinajut,
Svoich ditej vsehda k cerkvi naklonajut;
Tam, hde jasne solnce vsju prirodu hrijet,
Tam ubohij seľan zerno z ruky sijet.

Tam, hde Ľudi žili, ticho umirali,
K smertelnoj posteli ditej prizyvali;
A diti sošlisja na koľinkach stali,
Ot otca-materi, požehnanja ždali.

Tam, hde rosa travu, čto-den' umyvajet,
Hde pastuch na horach premilo spivajet;
Hde pticy hñizdočka pod strichoj imijut,
Včas rano "Dobryj den" kruhom sela pojut.

Da, ja ne zabudu, selo rodimoje...
V pamjati zaderžu vse, čto mñi miloje;
Imošantnu Čerkov v kotroj mña krestili,
I seľskuju Školu v kotroj mña učili.

Tam ja prožil polnych vosemnadcať lita,
 I posemu ušol do „Novoho Svita“ -
 Do novoho svita, svobodnohe kraju,
 V Ľivov ne vernusja, ja uže dnes znaju!

Semdesjať sem', Ľitnyj etistročki pišu,
 Černoje na bilom svoim dítom lišu;
 Ne liš dítom rodnym no i vnukam svoim,
 I vsim Ľivovjanam, prijateľam moim !

x

Maczkova básnická kniha doplňuje obraz literatury Podkarpatských Rusínů ve Spojených státech. Podkarpatoruská próza v USA je symbolisována především těmito autory: Jurijem SABOVem, Michaelem ROMANem a kněžími Vasilem ŠEREGIJem, Vasilem SMOČKO a Orestem KOMANem.

Při čtení náboženských Maczkovových vyznání si člověk musí uvědomit ještě jednu skutečnost: většina Rusínů se hlásila k řeckokatolickému vyznání. Sovětští okupanti řeckokatolickou církev na Podkarpatské Rusi zrušili - biskupa dr Theodora Romžu umučili a ostatní řeckokatolické hierarchy v celé Československé republice uvěznil. Podkarpatscí Rusíni ve Spojených státech jsou si vědomi této tragedie a proto mají vysoká teologická řeckokatolická učiliště a za zrušenou diecési v Československu mají diecési v Pittsburgu v USA, v jejímž čele stojí apoštolský exarcha Nikolaj ELKO.

Z NOVÝCH KNIH EXILU

Dr Štěpán P. V L A Š Í M :

LITERÁRNÍ SBORNÍKY V EXILU

=====

Pokud vím, vstaly zatím tři: „Rok 1957“ a dva zajímavé Sborníky Sklizně svobodné tvorby. / Třetí je v tisku. / Pokud se týče sborníku „Rok 1957“ / redigoval L. MATĚJKA, vydala Moravian Library v Novém Yorku /, bylo již o něm v exilových časopisech napsáno dosti. Většina recesentů se shodla na tom, že vedle vynikajících statí prof. Jakobsona, Čepa, Hrubého, Matějky, Pistoria, Demetze a dalších, bylo ve sborníku otištěno také několik básní brněnského komunistického agitátora Josefa Kainara, který si první pospíšil po sovětském krvavém potlačení maďarského národního povstání psát oslavné básně na vrahy a zbabělce z komunistického podsvětí, na členy tajné policie, proslulé AVH. Básně přinesly asi v tu dobu, kdy vyšel sborník „Rok 1957“, komunistické literární časopisy. Jestliže takové sborníky přetiskujeme v exilových publikacích, pak se musíme právem ptát, zda je to záměr či nevědomost: kdo je Kainar. Odpověď může být jediné trapná. Tato skutečnost se měla zdůraznit již dříve.

x

Vydavatel Sborníků Sklizení svobodné tvorby dr Robert VIA CH zdůraznil, že tyto publikace jsou křížením mezi sborníky a kulturní revuí. Přiklonili bychom se raději k té kulturní revui. Byla by to první reprezentační kulturní revue v exilu.

V prvním svazku je podnětný příspěvek C. Houghtona Vyhnančí. Tento, už před válkou u nás známý autor, se zamyslel nad údělem českých slovesných umělců v exilu. Doufejme, že více spisovatelů zemí, které nás hostí, napíší nám do našich časopisů. Sklizení svobodné tvorby ukazuje cestu. Příspěvek prof. W.E. Harkinse "Formální a tematická jednoty v trilogii Karla Čapka" byla původně otištěna v revui The Slavic and East European Journal. A domnívám se, že je z části z projevu prof. Harkinse na moskevském sjezdu slávistů v září minulého roku o pragmatismu v české literatuře - za tento projev ho napadl naivně Miroslav Kačer v revui Česká literatura / vydává komunistická pražská akademie, rediguje Jan Mukařovský/. Původní naše tvorba je zastoupena úvahou Roberta Vlacha o kulturních časopisech v exilu, listopadovým zamyšlením "Vidoucích" o románu Alaina Robbe-Grilleta, studií dr. Ivana Jelínka "Svět Anguse Wilsona", studií dr. Jiřího o pařížské výstavě českého gotického malířství a řadou dalších podnětných článků a glos. Z exilové poesie je zastoupen jen Jiří Kavka. V jeho verších od "Úlomků torsa" není vidět zatím žádný vývoj. Sudův námět k diskusi "Jací jsme" by neměl zůstat bez odezvy !

Druhý svazek obsahuje studii Waltera Nashe "Divadlo, dramatik a hra" a Johannese Urzidila "Praha za strachu". Chtěl bych jen opakovat, že doufám, že v příštích svazcích se opět setkáme s autory zemí, které nás hostí. Zajímavá a dobře psaná je studie Magdaleny Hansenové "Mystický realismus Karen Blixenové", Christenův esej o "trosečnicku neznámých oceánů" - Kolumbovi a Jírovi česká poesie v exilu - i když k hodnocení některých autorů / Blatný, Kovtun a další / bychom měli své velké výhrady. Vtipné a osvěživé jsou epigramy Ludvíka Slámy. Pů-

vodní exilové poesie je zastoupená verši Ivana Jelínka z rukopisné sbírky „Skutečna“. V Arše již bylo několikrát poukázáno, že poesie Ivana Jelínka patří ke skutečným skvostům české moderní poesie. Hutný profil Vladimíra Vaňka o Janu Zachovi je doplněn řadou dokonalých reprodukcí. Oba Sborníky jsou skutečně reprezentační.

& & &

Dr Antonín K R A T O C H V I L :

NAD AUTOBIOGRAFICKÝM ROMÁNEM IVANA ŠMELJOVA

=====

V československých exilových časopisech byla téměř z nepochopitelných důvodů přecházena mlčením exilová literární tvorba ostatních slovanských národů, které jsou v sovětské sféře - především bohatá exilová ruská literatura, která dílem Ivana Bunina dosáhla i Nobelovy ceny a k níž patří - podle moskevské Pravdy - i Boris Pasternak, žijící v domácím exilu.

Na konci minulého roku vyšel německy u Herdera slavný životopisný román Ivana Šmeljova „Vána ve svaté matici Moskvě“ - který má podtitul „román mého mládí“. / „Wanja im heiligen Moskau“ /.

Ivan Šmeljov zemřel ve věku sedmdesátisedmi let roku 1950 v Paříži. Náležel s Ivanem Buninem k nejvýznamnějším moderním ruským básníkům, zakladatelům neorealistického směru. Autoritativní cenzurní systém Sovětského svazu zaměnil Šmeljov za exil již v roce 1923. „Pod tlakem komu-

nistické strany nikdy nemůže vzniknout skutečně umělecké dílo, neboť umění potřebuje tvůrčí svobodu."

Šmeljovův román je vlastně biografie autorova dětství a mládí, prožívaného ještě v carském Rusku. Dílo zachycuje umělecky výraznou formou tvůrčí sílu vzpomínek na dětství v Moskvě. Jeho ruský titul byl původně "Rok Páně". Šmeljov líčí v tomto románě vějířem barevných paprsků běh roku v předrevolučním Rusku. Ožívá stará Moskva se svými jarmarky, velkolepými církevními slavnostmi i s životem v tichých klášterích. Nácházíme zde i podobu básníka otce, známého moskevského obchodníka, profil stolaře Gorkého a řadu figurek z moskevských ulic, předměstí, pavlačí i sakristií. Život tichý a šťastný - protože svobodný.

& & &

OKNA

DOPIS NAKLADATELSTVÍ CARL SCHÜNEMANN V BRÉMÁCH.

Vážení pánové, s velkým zájmem jsme si přečetli knihu "Tschechische Erzähler", kterou vydalo Vaše nakladatelství a která nepochybně přispěje k lepšímu poznání české literatury a české národní povahy v západním Německu. Zdá se nám, že jste tím vykonali významný kus práce k vzájemnému poznání a sblížení národů střední Evropy; a v tomto smyslu můžeme Vaši publikaci každému vřele doporučit.

Na druhé straně se nám však zdá, že kniha, přes vynikající kvality překladu a technickou péči, kterou jste jí věnovali, je poněkud jednostranná

ve výběru a především v komentování jednotlivých spisovatelů a jejich prací. Je to zřejmě způsobeno tím, že jste se opírali o spolupráci komunistické Československé akademie věd v Praze a o nakladatelství ve východní zóně. Nezanjatý literární historik by na příklad nemohl ani v nejstručnějším portrétu Karla Čapka pominout jeho významnou knihu „Hovory s T.G.M.“, která je záznamem jeho filosofických a politických rozhovorů s prvním prezidentem Československé republiky a vynikajícím humanistou Prof. Dr. T.G. Masarykem, jehož dílo dnes komunistický režim potlačuje a jehož památku hrubě očerňuje. V tomto případě, jakož i v některých jiných, jste podlehlí jednostranným informacím, které Vám podali zaujatí, komunisticky školení literární spolupracovníci z východu. Ve Vašem výběru také chybějí významní čeští prozaici, kteří jsou v dnešním komunistickém Československu uvězněni nebo zakázáni.

Za těchto okolností by se nám zdálo spravedlivé, kdybyste svou jinak velmi záslužnou knihu „Tschechische Erzähler“ mohli v budoucnu doplnit podobným výběrem z prózy československých spisovatelů, kteří museli Československo opustit po komunistickém puči v roce 1948. Jen námatkou připomínáme, že je mezi nimi též mezinárodně známý romanopisec Egon Hostovský, jehož knihy vycházejí na západě ve více než deseti řečech a jehož kniha „Půlnoční pacient“ byla ve Francii zfilmována a vyšla před nedávnem též v Německu.

Podepsán: Čs. uprchlický výbor.

ODPOVĚD : CS. FLÜCHTLINGSKOMITEE IN DEUTSCH-
LAND - MÜNCHEN 22

Sehr geehrte Herren;-wir danken Ihnen für
 Ihre freundlichen Zeilen...

Zu Ihrer Orientierung möchten wir Ihnen sagen, dass wir den Band „Tschechische Erzähler“ als eine Lizenzausgabe von der Dieterich'schen Verlagsbuchhandlung in Leipzig, mit der wir auf vielen Gebieten freundschaftlich zusammenarbeiten, übernommen haben. Die Herstellung des Buches erfolgte in Leipzig gemeinsam mit der dortigen Ausgabe, und darauf ist auch zurückzuführen, dass die Auswahl irgendwelche Änderungen, die wir vielleicht für wünschenswert gehalten hätten, nicht erfahren konnte. Der Band hat, wie Sie mit Recht vermuten, in den literarisch interessierten Kreisen lebhafteste Anteilnahme gefunden, da es vielen bisher nicht möglich gewesen ist, sich mit dem tschechischen Schrifttum etwas vertrauter zu machen.

Wenn sich im Rahmen unserer Sammlung eine Möglichkeit für einen weiteren Band ergibt, werden wir gern auf Ihre Anregung zurückgreifen und uns mit Ihnen erneut in Verbindung setzen.

Mit verbindlicher Empfehlung Carl Schünemann.

X

AMERICKÝ „BESTSELIER“ 1958

V roce 1958 se objevilo na americkém knižním trhu 13.462 nových knih. V roce 1957 to bylo o něco méně: 13.142.

Z toho jsou 2.235 romány a na 1.000 výtisků jsou knihy náboženské a přírodovědecké.

Biografie, v Americe velmi oblíbená, obnáší na 697 výtisků, poesie a drama na 451.

Pasternakův „Doktor Živago“ opanoval americký knižní trh a zatlačil do pozadí všechno ostatní. Pasternakův román byl v Americe vydán teprve koncem září 1958 a během čtyř měsíců bylo prodáno na 461.000 výtisků.

Druhou nejfavorisovanější knihou je „Anatomie vraha“, od Roberta Travense. Travens je pseudonym známého soudce a psychologa. Kniha, která vyšla nákladem 166.000 výtisků, je založena na skutečných aktech soudního přelíčení.

Třetí nejúspěšnější knihou je román „Lolita“ od Vladimíra Nabokova. Fabulí děje je láska vyzrálého muže k dvanáctiletému děvčátku. „Lolita“ byla v USA přechodně stažena s knižního trhu, což jen zvýšilo zájem čtenářů. Bylo prodáno téměř 154.000 výtisků.

Na čtvrtém místě je „Around the world with Auntie Mamè“ od Patricia Dennise, která vyšla nákladem 117.000 exemplářů.

V seznamu úspěšných knih, které nepatří do kategorie románů, je sbírka různých dětských nápadů a výroků od Art Linklatera. Knížka vyšla též v německém překladu pod titulem „Kinder sagen die nettesten Dinge“. V Americe došlo k 240.000 exemplářů.

Podobného úspěchu dosáhla kniha pro mládež, kterou vydal Pat Boone pod titulem „Twixt, Twelve and Twenty“.

Ze 13.462 nově vydaných knih je 715 překladů, z čehož je 266 z francouzštiny, 185 z němčiny, 46 z ruštiny, 36 z italštiny a 20 ze španělštiny. 157 překladů byly romány.

Pro srovnání: Celkovou knižní produkci v ČSR

tvořilo v roce 1958 celkem 4.700 titulů, z čehož na Slovensko připadá 1.014 titulů knih. Celkový náklad činil 53,000.000 milionů výtisků, z toho na Slovensku 6,202.000 exemplářů. Podle anket různých kulturních časopisů vidíme, že největší zájem čtenářů vzbudila díla, která napadl stranický tisk, ať už Rudé právo či bratislavská Pravda.

J.M.H.

X

SOVĚTSKÉ TECHNICKÉ PRVENSTVÍ

Kdo sledoval komunistický tisk do března tohoto roku, jistě se velmi často pobavil záplavou článků o geniálním technickém prvenství Sovětského svazu „nad USA a celým imperialistickým táborem.“ Kolik grafů dokazovalo rozdíl ve váze sovětských sputníků a amerických a kolik násobně byl opakován a zveličován některý neúspěšný pokusný výstřel na Mysu Canaveral. Při tom ze všech zpráv satelitního tisku bylo vidět, že komunističtí novináři vědí o sovětských sputnicích ještě méně než se o nich ví na Západě a že Sověti z propagačních důvodů - na rozdíl od Američanů - desítky svých neúspěšných pokusů zatajili. Tyto neúspěchy se daly zatajit satelitnímu tisku, ale nikoliv vědeckým přístrojům na Západě. Nejhumornější byl Václav Kopecký, když velikost sovětského ducha měřil velikostí sovětských sputníků. / Americký družice byly od počátku proto c menší, poněvadž americkým přístrojům nemohlo uškodit sluneční záření a nepotřebovaly proto tak velký ochranný obal. / Kdybychom uvedli Kopeckého projev na správnou míru, pak velikost obalu byla velikostí sovětského ducha.

Technické prvenství nejsou však jen umělé družice, je to i životní uroveň, je to třeba i ba-

revná televise, která běží ve Spojených státech už pátý rok a s níž Sověti u příležitosti 40. výročí komunistické revoluce udělali první pokusy. Novináři, kteří tyto pokusy viděli, **zdůraznili, že o nějakém srovnání nemůže být řeči.** Štěstí, že Západu tato sovětská barevná televise nemůže uškodit, škodí jen očím sovětských občanů. Totéž platí i o širokouhlém plátně. V amerických biogramech se s ním setkáte i v těch nejzapadlejších vesnicích, ale v Sovětském svazu se zřizuje teprve nyní v hlavních městech sovětských republik. S širokouhlým plátnem se dělala velká sensace i v Československu a ČTK úředně oznámila, že se tato „technická vymoženost“ plánuje ve všech krajských městech. Inu, SSSR ve všem stále vzor. A takových případů bychom mohli uvést desítky, třeba i elektrické holící strojky, kterými se na Západě podle statistiky z roku 1953 holí 88 % mužů. První holící strojky se v ČSR objevily teprve loni a o jejich ceně je lépe pomlčet.

A nakonec ještě několik slov k tomu, proč od března sovětský a satelitní tisk mlčí o výstřelech do vesmíru: Sověti nejsou s to vyrobit ani zdaleka tolik umělých družic, kolik jich z badatelských důvodů vystřeluje Amerika. Každý měsíc jeden i dva výstřely do vesmíru! To se ale již zatajit nedá a proto úřední satelitní tiskové kanceláře mlčí - žádný komentář k Discoveru II...

Z výstřelů do vesmíru nejvíce rozčilila sovětské číky ta skutečnost, že americká umělá družice vysílala vánoční poselství presidenta Eisenhowera. Nikita Chruščev pak žádal sebekritiku některých sovětských badatelů.

Satelitní tisk přešel také mlčením zprávu, že 3. března 1959 v časných ranních hodinách by-

la z americké raketové základny na Mysu Canaveral vystřelena čtyřstupňovou raketou Juno II. americká oběžnice Pionýr IV. Po úspěšném startu dosáhla hlava rakety rychlosti přes 40.000 kilometrů za hodinu, čímž překonala zemskou přitažlivost a asi po třicetiosmi hodinách po startu proletěla ve vzdálenosti asi 65.000 kilometrů kolem Měsíce. Poté se řítí dále prostorem sluneční soustavy a dne 17. března 1959 dosáhla své elipsovitě dráhy, po níž bude věčně obíhat jako druhá umělá planeta Slunce. Američtí vědci tak po dvou měsících dohonili náškok Sovětů, kteří provedli podobný pokus s oběžnicí Lunik letos v lednu. Tento americký úspěch ocenil především ředitel britské observatoře Jodroll Bank, profesor Lovell, když připomněl, že z vědeckého hlediska nikdy nebylo pochybnosti o tom, že Američané dosáhli - pokud jde o technickou hodnotu vědeckých pokusů a zařízení, jež stavěli do svých raket - daleko větší úroveň než vědci sovětských. Vědecká data, která hlásily oběžnice Discoverer, Explorer a Pionýr mají nedozírnou cenu a neexistují žádné důkazy, že se Sovětům podařilo získat tolik zkušeností a poznatků i z jejich družic.

Přestože Pionýr IV. je několikanásobně lehčí než sovětský Lunik, bylo slyšet jeho radiové signály ještě ze vzdálenosti přes 450.000 kilometrů, kdežto signály z Lunika umlkly již po 300.000 kilometrů. Pionýr tak po prvé hlásil na zemi údaje o kosmickém záření a magnetických polí ze vzdálenosti 70.000 kilometrů větší než je od země vzdálen Měsíc. Tato data byla zachycována na magnetický pás, jehož délka přesáhla 3.600 metrů. Z těchto údajů budou američtí vědci čerpat poznatky, které po prvé v praxi využijí již 3. a 4. června t.r., kdy chystají dvě umělé družice k Venuši.

Proč o tom všem Rusové a jejich věrní satelité

mlčí - to víme my a vědí jistě i u Prašné brány v Praze.

Jiří SVITAVSKÝ

x

BEZ KOMENTÁŘE

Citát ze strany 43 / Josef SUDEK : Fotografie, s úvodní studií Lubomíra LINHARTA - Praha 1956 - Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění - 232 fotografií / :

Sudkovi šlo o to ukázat Prahu tak, jak si její majestátnost a šíře vyžadují. Nástroj k vyjádření toho našel roku 1950 ve staré Kodákově panoramatické komoře z roku 1894, jejíž objektiv opisuje po dobu osvětlení horizontální půlkruhovitou dráhu a zachycuje tento panoramatický pohled na snímku desetkrát třicet centimetrů. Používaje tohoto starého přístroje z roku 1894, dokázal znovu, že i v umění fotografie je rozhodující vůle, ovládající svůj nástroj...

x

DISKRIMINACE NA ČESKOSLOVENSKÝCH ŠKOLÁCH

Československý režimní tisk uvádí stále nové případy, kdy dětem bývalých "kapitalistů" je odepírána možnost vyššího školního vzdělání. Současně ostře kritizuje učitele, kteří pro "shovívavost" nebo "neznalost politického profilu" rodičů doporučují takového žáka k studiu na vyšším učilišti.

"Znovu i letos se vyskytly případy, že k dalšímu studiu byli doporučeni lidé, u nichž se vůbec nevzal zřetel na jejich politický profil

a názory a na jejich sociální původ," psalo Rudé právo 20. srpna 1958. „Jako by se nic nestalo, doporučila na příklad Průmyslová škola elektrotechnická k dalšímu studiu syna statkáře, který vlastnil přes 90 hektarů půdy... Na okrese Plzeň-venkov schválili syna mlynáře, který zaměstnával několik námezdních sil..."

Normální smrtelník těžko pochopí, jak je možné, aby ve dvacátém století státní moc bránila dětem ve vzdělání jen proto, že jejich rodiče kdysi před deseti lety měli statek nebo živnost. Je výsměchem kulturnosti, kterou se komunistické režimy tak rády chlubí, jestliže pro sociální původ režim znemožňuje nadaným mladým lidem rozvinout jejich talent. Tomuto vývoji by měly věnovat zvláštní pozornost jak světová organizace studentstva tak i příslušné orgány UNESCO, kde dnešní československý režim vystupuje s oblibou jako ochránce a hlasatel vzdělanosti a kulturního pokroku.

X

Mladá fronta přinesla další doklad o tom, jak dnešní režim pronásleduje děti „nedělnického původu“. Referovala o případě Milana Valacha, kterému bylo znemožněno vysokoškolské studium pro otcovu „politickou minulost“. Milan Valach, jak list sám doznal, je „výtečný žák jedenácté třídy“.

JUDr Julius Valach, psala Mladá fronta, je však „jedním z bývalých lidí. Dlouhá léta před válkou i po ní byl soudcem na Slovensku... Radu roků dokonce předsedou krajského soudu v Rimavské Sobotě... Po válce se stal předsedou okresního výboru reakční demokratické strany.“ Dnes Julius Valach pracuje v kanceláři stavebního podniku v

Jeseníku, a Mladá fronta dodává, že „v Jeseníku ho znají jako člověka, který se politicky neexponuje, ani v kladném ani v záporném smyslu, veřejného života se nezučastní.“

Jak Dr.Valach je sledován stranickými špehy, vyplývá z toho, že kádrové oddělení komunistické strany má o něm poznamenáno, že „když předloni všichni poctiví občané vyjadřovali svoji účast s maďarským lidem, který trpěl v kontrarevoluci, a sbírali prostředky na rychlé zahojení těžkých ran, Julius Valach ostentativně odmítl přispět.“

Mladá fronta sice pokračovala: „Nikdo nechce, aby děti pykaly za své rodiče. V tom je spravedlnost a demokratičnost našeho zřízení, založené ne na pozlacených slovech, ale na konkrétních právech a skutecích.“ Ale v rámci této „spravedlnosti“ výtečný student Milan Valach se na vysokou školu nedostal. Režimní list mu doporučil, aby šel na dva roky „pracovat“ a pak prý se uvidí. Napřed musí prokázat „opravdovost svého vztahu k dnešku“ a „sblížit se s pracujícími. Oni také budou rozhodovat o tom, zda na vysokou školu půjde, či ne.“

& & &

V příštím čísle ARCHY přineseme kritiky na některé nejzávažnější knihy SKLIZNĚ SVOBODNĚ TVORBY - dále na poslední novinky Petra Dena a na knihu Petra Demetze „Marx, Engels und die Dichter“.

& & &

OBZOR DOPISŮ NAŠICH ČTENÁŘŮ

Jako každá redakce i ARCHA dostává řadu dopisů - mezi nimi i některé anonymní. Dosud jsme tyto dopisy neuveřejňovali, poněvadž s kulturními otázkami souvisejí velmi málo - s výjimkou dopisu doc. Kratochvila ze Stuttgartu a krajana Šubrta z Berlína.

Doc. KRATOCHVIL si v obsáhlém dopisu všímá doslovů ke knihám pro mládež, které jsou dnes v ČSR vydávány. Na třech konkrétních případech / Stevensov: Ostrov pokladu a dvě knihy Julia Vernea / ukazuje, jak v doslovech, které jsou myšleny jako poslední kapitola knihy, se do mládeže v rámci „ukončení děje románu“ infiltruje nenávisť k imperialistům, především ke Spojeným státům a k „buržoasní společnosti, kolonizátorům atd. Ke knihám Verneovým je obyčejně doslov převzat z vydání sovětských. „Chudáci děti,“ píše doc. Kratochvil, „censurovaný Verne s vysvětlujícím doslovem, aby náhodou dítě ještě třeba nemyslelo tak jako Verne, tak mu sovětský dohlížitel zdůrazní, že spisovatel zachytil „zahnívající stadium kapitalismu“. Pro nedostatek místa dopis otisknout nemůžeme, ale budeme této otázce věnovat později pozornost v samostatném článku. N.

Krajan ŠUBRT ve svém dopise nám právem vytýká: „... měli jste v tištěném obsahu minulého ročníku ARCHY zdůraznit, že se jedná jen o výběr článků - nikoli celý obsah, tak jak je to poznamenáno u rubriky OKNA. V seznamu chybí významný Želivanův článek z prvního čísla a z knižních recenzí např. referát o knížečce dr. Hájka „Problém kolaborace a revoluce.“ Dále pak krajan Šubrt píše, že se s ARCHOU po prvé setkal na západoberlínské svobodné universitě.

K.

Dostali jsme též několik desítek dopisů čtenářů, kteří urgují, že nedostali většinou číslo 6. a 7. minulého ročníku. Zásilka se musela někde cestou ztratit. Všem zasíláme náhradní výtisky a prosíme čtenáře, kterým chybí nějaké číslo ARCHY, aby nám napsali. Obratem chybějící čísla zašleme.

K.

x

L.R. AUGSBURG píše: „Přijel jsem do Mnichova a na nádraží jsem si koupil Süddeutsche Zeitung a pro sorvnání a pobavení i nedělní Rudé právo. - Rudé právo - ústřední orgán, nejvýznamnější list - takhle Kopecký kdysi před pučem ještě vychvaloval stranický list. Nedělní vydání Rudého práva má však všeho všudy 6 stran a Süddeutsche Zeitung, mnichovský orgán, v neděli 60 stran s obrazovými přílohami z celého světa. I v tom je ukaz životní urovně a svobody, kterou jsme - podle komunistů - ztratili tím, že jsme odešli na Západ. V tom čísle Rudého práva, které jsem si koupil, byl nenávistný útok na exilový tisk. Zeptal bych se komunistů, když se pořád posmívají exulantským novinám, proč vězni občany v ČSR, když náhodou si přečtou nějaký exilový tisk - proč estébáci tak pídí po každém výtisku a proč jsou vůbec v Československu exilové noviny zakázány, jsou-li opravdu tak špatné a je-li v nich lež. Na tento dotaz mi odpovědět nemohou od Prašné brány, protože pravda je jejich nepřítelem.“

5

x

Z dopisu exulanta K.R. ze Stuttgartu Čes uprchlickému výboru: „Za nejlepší vtíp v dubnu považují notu SSSR Organizaci Spojených národů, v níž se žádá spolupráce národů, odstranění cel-

ních hraničních závor atd. Soudruzi zapomněli, že asi víme také něco o ostatních drátech a minových polích na hranicích. Opravdu není nad sovětskou diplomatickou operetu ! "

x

K.

Ke kritice čítanky Čs. dálkové školy: Čítanka není běžné dílo krásné literatury, nýbrž je to učebnice a proto má o ní referovat skutečný pedagog. Podle našeho názoru nemá cenu otiskovat kritiky od lidí vzděláním nekvalifikovaných, kteří nemají ani nutný styk s mládeží ! Požádali jsme v USA jednoho významného pedagoga o rozbor čítanky, který otiskneme, ať je jakýkoliv. Sami se necítíme povoláni posuzovat první exilovou učebnici.

Před uzávěrkou tohoto čísla jsme dostali dva dopisy o kritice čítanky „MÁ VLAST“. Jeden dopis je z Norimberka a druhý z Berlína. Obsahem oba říkají téměř totéž: „Proč vždy když se v exilu něco poctivě myslí a udělá, to musíme hned napadnout ? Jsou to lidé, kteří sami nejsou schopni ničeho jiného než nesouhlasit.“ Pisatelé poukazují, že „kritika je osobní, trapná a nseriozní např. v článku o Baťovi, jak v uvedeném počtu řádků tak i v počtu chyb.“ A pak píší, že „vytrhnout jedinou větu z kontextu článku a zatratit ji - to připomíná komunistické metody literární kritiky, vytrhovat jednotlivé věty z textu.“ Dále zdůrazňují „původnost čítanky v didaktických návodech na konci každého článku“. A v závěru se krajan z Berlína ptá: „Jakými slovy napadnou čítanku asi soudruzi z Prahy ? “.

x

Nakonec bychom chtěli my jen zdůraznit, že Čs. dálková škola v exilu není žádná „soukromá škola“, nýbrž tvůrčí pracovní složka Československého uprchlického výboru v Německu.

N.

x

Přístě přineseme dopisy další, neboť vedle přímé korespondence na ARCHU máme řadu dopisů Československému uprchlickému výboru a na vedení Československé dálkové školy v exilu.

& & &

Knihkupectví INTERPRESS Ltd., které má na skladě veškerou exilovou literaturu, bohatý antikvariát knih z první republiky i současné knižní novinky, vyřizuje objednávky do všech světadílů. Adresa: INTERPRESS Ltd., Montagu Str., LONDON W 1, ENGLAND. Napište si o nové seznamy knih !

& & &

BOŽSKÁ PRAVDA MUSÍ ZÁKONITĚ ZVÍTĚZIT NAD
LŽÍ A NÁSILÍM. DALAJ LAMA

& & &

ZRCADLO DOMOVA

DRAMATICKÝ UMĚLEC Z.
KRYZÁNEK UVĚZNĚN !

Plzeňská Pravda otiskuje článek o Zdenku Kryžánkovi, členu plzeňského Městského divadla, nazvaný „Rytíř smutné postavy“ a píše:

„Plzeňané znali tuto vytáhlou, jakoby donquijotskou postavu velmi dobře. Byl to dobrý herec, ale ještě větší to byl komediant, který si prodloužil prkna, jež znamenají svět, všude,

kde se právě nacházel. Hrál celý život. Jeho povrchnost a mělký citový život nedovolily ani na jevišti zobrazit nějakou skutečně silnou postavu. Kryzánek, herec plzeňského divadla, neuznával vůbec sebekritiku - byl pouhým pozérem se sklony k velikášství.

Kryzánek nenáviděl naše zřízení a dával to při každé příležitosti najevo. Hledejme vysvětlení v jeho slovech: „Pusťte mne za hranice /rozuměj na Západ/ a já vám ukáži kdo je Kryzánek !“ V této větě je shrnuto celé jeho životní kredo. Byl přesvědčen, že je velkým talentem, který nenašel v našich poměrech uplatnění. Jeho nezdravá fantazie, podporovaná alkoholickými výpary, jej vedla k nekritickému obdivu všeho, co přicházelo ze Západu.

Kryzánek vymetl kdejakou hospodu a tomu, kdo mu dal napít, byl vždy ochoten předvést nějakou parodii zesměšňující so-

cialismus - nebo povědět politický vtip. Věřil ve zvrát poměrů a předpokládal, že z toho bude mít osobní prospěch. Sliboval jakési baletce: „Až já budu ředitelem divadla, tak ti zvýším plat !“ Byl velmi nebezpečný, právě proto, že byl herec a dovedl se dobře maskovat.

Zabrousil občas i do oblasti teorie. Nic, co mělo něco společného se socialistickým realismem, mu nevonělo. Rozšiřoval pomluvy o hercích, kteří byli členy strany, napadl státníky sprátených zemí, kritisoval udělování státních cen a jiných vyznamenání.

Jeho odchod ze scény i z občanského života na dobu delší tří let znamená očištění našeho divadla od upadkového živlu. Varuje rovněž ty intelektuálské individuality, které kryty rouškou odbornosti či uměleckosti se domnívají, že na jejich protistátní činnost či

nezřízený život bude pohlíženo jen jako na pouhé „hříšky“ kumštýřů. Nikoli - osud rytíře smutné postavy dokazuje, že naše trpělivost má své meze a překročí-li je někdo, musí jej stihnout spravedlivý trest !”

/ PRAVDA - Plzeň - 19
března 1959 - str.3 /

x

Z článku Jana Petrmi-
chla v Rudém právu
„Nejčestnější úkol spisovatelů“ citujeme:

„Kdo sledoval boje o socialistický charakter naší literatury v letech 1945 až 1948, dobře ví, jak i tehdy zvláště v časopisu Kritický měsíčník byl vyslovován požadavek literatury „pro vyvolenou menšinu“, jež se neměla „kompromitovat“ každodenní službou potřebám socialistického budování.

Otázka třídního vědomí v literatuře se dost často pomíjí, je tu znovu chuť vykládat literaturu z jakýchsi věčných estetických principů a do téže roviny a na stejnou uro-

veň se do literárního procesu zasazuje rozpolcený J. Kollman - Casssius, bigotně klerikální Jaroslav Durych a spisovatel, jenž celým svým dílem a životem přesvědčeně bojuje za socialismus.

Na adresu těch, kteří u nás pěstovali v literatuře i ve filosofii „strach“ z ideologie, Ladislav Štoll z tribuny konference ukázal, že „umělecké, stejně jako teoretické dílo literární má svou ideologickou stránku, svou politickou pečeť, svou filosofii, svou morálku, ať už je vyjádřena pozitivně či negativně.“ Vymknout se z ideologie nelze právě tak, jako se nelze vyvázat ze společenských vztahů, z politiky, z historie, z generační příslušnosti.“

/ RUDÉ PRÁVO - 10. dub-
na 1959 - str. 4 /

x

NÁROČNÉ ÚLOHY KOMUNIS-
TOV V IDEOLOGICKEJ PRÁ-
CI.

Redaktor bratislavskej

Pravdy František Doktor v zpráve o obvodnej konferencii KSS 1. obvodu v Bratislave píše okrem iného:

„Delegáti z vysokých škôl hovorili o tom, ako sa v poslednom období prehlbuje výchovný vplyv strany a zásadne pôsobí na profesorov i poslucháčov...Dnes už napríklad na univerzite Komenského nik nevystupuje s liberalistickými prejavmi a protistraničnými názormi. Ale to nie je ešte všetko. Treba ešte prekonať buržoázne prežitky vo vnútri ľudí a viesť nekompromisný boj za osvojenie si materialistického svetonázoru. O týchto otázkach hovorili sudruhovia Cambel a Jurík z univerzity Komenského a spomenuli prípady niektorých docentov a profesorov, zaťažených minulosťou a idealistickým svetonázorom, ktorí nemôžu vychovávať našu mládež v duchu vedeckého svetonázoru - marxizmu-leninizmu. Spomenuli tiež výber poslucháčov na vy-

soké školy, že ešte stále prichádza časť poslucháčov, ktorí sú ovplyvňovaní svojimi rodičmi proti nášmu zriadeniu a k pasívnemu štúdiu marxizmu, ktorí nemajú dobrý vzťah k našej spoločnosti...

Obvodná konferencia bola zajedno v tom, že treba naďalej bojovať proti falošnej kolegiálite a pokrytectvu pracovníkov kultúrnych inštitúcií a centrálnych úradov v otázke svetonázorovej a zvláštny dôraz klať na ideologickú výchovu ako členov strany, tak i nepartajných."

/ PRAVDA 23. marca
1959 - str. 3 /

x

Na Slovensku je 3.006 národných škôl. z ktorých je 89 % jedno- až trojtriednych.

/ LUD, 8. apríla 1959
str. 1 /

PUBLIKACE A ČASOPISY KULTURNÍ SEKCE ČS.

UPRCHLICKÉHO VÝBORU V NĚMECKU

HLAS EXILU / kompletní 1954 - 1957 /
vázaný DM 20,- ; jednotlivé ročníky 1956 a
1957 po DM 8,50 - vázané

ARCHA - ročník 1958 - vázaný DM 10,-

Christen: POUTNÍK NEZNÁMÝCH OCEÁNŮ
románová příloha Archy - DM 5,- brožované

Dále expedujeme cyklostilovanou slovenskou
publikaci pro mládež od Paľo ORTHA :
LIETAJÚCI TRIEDA / zpracováno podle známé-
ho románu Ericha Kästnera a cyklostilova-
nou UČEBNÍCI ANGLICKÉ GRAMATIKY / DM 3,- /.
Dále máme na skladě ještě několik vázaných
ročníků SKAUTA - EXULANTA / DM 8,- /.

KAMENNÝ ERB

Literární edice Čs. uprchlického výboru v
Německu vydala tato původní díla předních
exilových spisovatelů:

- 1/ Jan ČEP : Cikáni / Novelistický triptych
- Okupace, osvobození, exil /. Grafická
uprava Miroslav Šašek. DM 5,-
- 2/ Hana ŠKLÍBOVÁ : Pohádky / pohádky vysí-
lané rozhlasovou stanicí Svobodná Evro-
pa /. DM 5,-
- 3/ Dr Antonín KRATOCHVIL ; Peníz exulantův
/ Antologie exilové prozy-dosud neuve-
řejněné povídky Jana Čepa, A. Kratochvila

-Christena, Františka Kovárny, Jiřího Kovtuna, Františka Listopada, Ferdinanda Peroutky, Vladimíra Štědrého a J. Tumlíře. Grafická úprava Jaroslav Dresler/. DM 5,-

- 4/ Karel ČAPEK : Proč nejsem komunistou / bibliofil /. DM 2,50
- 5/ H. J. HÁJEK : Problém revoluce a kolaborace / esej /. DM 1,50
- 6/ Dr Felix MIKULA : The power of Ideas DM 2,50
- 7/ Dr. Josef KRATOCHVIL : Má vlast / čítanka /
- 8/ DOMA I VE ŠKOLE / slabikář / DM 5,-

LUCERNIČKA

Edice krásné literatury v exilu vydala tato původní díla:

- 1/ Jiří KOVTUN : Blahoslavení / poesie / DM 3,50
- 2/ J.K. BABY : Ptáčí melodie / povídky / DM 5,-
- 3/ Vl. ŠTĚDRÝ : Kožich / novela / DM 3,50
- 4/ Ant. CHRISTEN : Modlitba domova v díle Jana Čepa /esej/ DM 2,50
- 5/ J.K. BABY : Povídky a bajky z přírody DM 3, -

7/ Doc. Dr. Josef KRATOCHVIL : Problém zoolo-
psychologie a zoosociologie / I. a II.
díl / - Rozebráno.

8/ František LISTOPAD : Byty a prostory
/ esej / . DM 1,50

Objednávky řiďte na :

ČS. UPRCHLICKÝ VÝBOR,
Tivolistrasse 1/2
MÜNCHEN 22
DEUTSCHLAND

Předplatitelé ARCHY mají na každý svazek 33 %
slevy.

& & &

AUTOŘI ŠESTÉHO SVAZKU ARCHY :

Orest A. ČERNEK / Mnichov / - Jaroslav DRES-
LER / Mnichov / - Ivan JELÍNEK / Londýn / -
Dr Antonín KRATOCHVIL / Mnichov / - Dr Lubo-
mír STOLIČKA / Mnichov / - Dr Štěpán P. VLA-
ŠÍM / Solnohrad /

& & &

ARCHU řídí Dr. Antonín KRATOCHVIL, odpo-
vědný redaktor Josef Němeček. Vydavatel
Československý uprchlický výbor v Němec-
ku, Mnichov 22, Tivolistrasse 1/2. Toto
číslo vyšlo 31. května 1959.

& & &

Vydavatel:

Kulturní sekce Čs. uprchlického výboru v Mnichově, Tivoli Str. 1/2